

I tu no

Es recursos i les possibilitats del llenguatge són, certament, innombrables. Això vol dir que, per més que intentéssim de fer-ne el catàleg exhaustiu, fins i tot limitant-nos als que coneixem bé, a aquells de què ens servim en la nostra expressió espontània, sempre ens en deixariem, sempre n'hi hauria que reeixirien a passar despercebuts, a escapar-se per les mailles de l'atenció més desperta i vigilant i a restar, per tant, fora del catàleg.

Observem, així, que una oració com *Tothom em felicitava menys tu* té, com a equivalents ben conegudes, les oracions *Tothom em felicitava llevat de tu*, *Tothom em felicitava excepte tu*, *...fora de tu*, *...tret de tu*, solucions a les quals hom pot arribar fàcilment, si més no a través dels tractats gramaticals —en el capítol dedicat a les preposicions— o bé dels diccionaris de sinònims. Però qui sap si en la pràctica del llenguatge, en lloc de cap de les solucions indicades, potser ens limitariem a fer ús d'una construcció com *Tothom em felicitava i tu no*. Anàlogament, potser en lloc de *Tothom se'n va de vacances menys jo* (o *excepte jo*) potser molts dirien, en alguns casos, ben espontàniament, *Tothom se'n va de vacances i jo no* o *...però jo no*. És evident que aquest gir que avui fem objecte del nostre comentari no té, ni de bon tros, tantes possibilitats com les solucions concurrents, però podem veure com és viable en diversos dels exemples que proposa la Gran Enciclopèdia Catalana de l'ús de les preposicions que indiquen excepció: *Varen participar-hi tots menys la Maria* (*però la Maria no*), *Ho té tot menys discreció* (*però no pas discreció*), *Tho dono tot, llevat això* (*però això no*).

No hi ha dubte que *Tothom em ve a veure menys tu* és una construcció sintàcticament més perfecta que no pas *Tothom em ve a veure i tu no*, perquè amb un sol mot, *menys*, s'expressa alhora la idea d'excepció que es vol expressar i s'enllaça el terme afectat per aquesta idea amb la resta de la frase, cosa que en la segona construcció es duu a terme per mitjà de dos mots diferents: la negació *no* i la copulativa *i*. No es tracta pas, doncs, de dir que la segona construcció, més elemental, és preferible a la primera, sinó de saber que és possible i de saber-se adonar dels casos en què la usariem espontàniament, per tal de poder-hi recórrer també en aquells altres, anàlegs, en què triem acuradament les formes d'expressió a fi d'arrodonir una frase, un text o un discurs.

Albert Jané